

Dokter Egel

Een **samenwerkingsspel** voor 2 - 5 behulpzame kinderen vanaf 4 jaar, waarbij desondanks een kind kan winnen.

Spelidee: Christoph Rotburg
Illustraties: Petra Probst
Speelduur: ca. 15 minuten

Lieve ouders,

In dit samenwerkingsspel met winnaar worden sociologische wetmatigheden op eenvoudige wijze aangetoond. Kinderen moeten leren dat het algemeen belang boven het eigenbelang gaat: wie het meeste fruit verzamelt, wint het spel - maar alleen dan, wanneer de spelersgroep de egel vlijtig helpt - want anders verliest iedereen.

Hansje Hazelmuis heeft kou gevat en ligt in bed. Roosje Roodborst heeft haar vleugel bezeerd en moet het rustig aandoen. Gelukkig komt de goede Dokter Egel iedere dag op bezoek met hun lievelingskostje: appels en peren, zodat ze beiden snel weer beter worden. Helpen jullie de egel daarbij?

Spelinhoud:

- 1 egel met stekels
- 18 appels
- 18 peren
- 3 bruggen
- 2 fruitmandjes
- 1 spelbord
- 1 dobbelsteen met afbeeldingen

Korte inleiding:

Doel van het spel:

Wie verzamelt het vlijtigste appels en peren bij elkaar? Maar alleen wie ook wat aan de behulpzame egel afstaat, zodat hij z'n zieke vrienden wat te eten kan brengen, kan het spel winnen - anders verliest iedereen.

Spelvoorbereiding:

Het spelbord ligt uitgeklaapt midden op tafel.

Zet de egel met de stekels op het grote egelveld en elk van de twee fruitmandjes naast het hol en het nest van de hazelmuis en het roodborstje.

Van alle 18 peren en appels worden er 16 op iedere overeenkomstige boom gelegd. De twee appels en twee peren die zijn overgebleven moeten tussen de stekels van de egel worden

spelbord in het midden, egel op egelveld, mand op veld, bomen, egel: 4 vruchten

3 bruggen op het spelbord

1 x gooien

peer of appel:
1 vrucht plukken, houden als de egel 2 stuks van deze soort heeft, anders: weggeven en op de egel steken

appel en peer:
2 vruchten plukken, houden of aan egel geven

roodborstje:
egel brengt 1 appel

hazelmuis:
egel brengt peer

gestoken. Dat gaat het best met het steeltje naar beneden, zodat ze er niet weer uit kunnen vallen. Tenslotte worden de **drie bruggen** in de uitsparingen van het spelbord gestoken en wordt de dobbelsteen klaargelegd.

Spelverloop:

Wie is als laatste ziek geweest? Jij mag beginnen. Je gooit eenmaal met de dobbelsteen, waarna je de dobbelsteen kloksgewijs doorgeeft aan het volgende kind. Wat heb je gegooid?

De peer?

Heel goed. **Pluk** een peer van de boom.

- Als de egel **geen enkele of maar een** peer op zijn rug heeft zitten, moet je de jouwe aan Dokter Egel weggeven. Steek de peer voorzichtig tussen de **stekels** van de egel - 't liefst met de steel naar beneden.
- Als de egel echter al **twee of meer** peren heeft, heb je de keus. Je **bepaalt** of je de gegooide vrucht aan hem cadeau doet of dat je hem zelf houdt.

Appel gegooid?

Pluk een appel en houd hem bij je of steek hem tussen de stekels van de egel, net zoals boven bij 'peer' staat beschreven.

Heb je appel + peer gegooid?

Pluk een appel en een peer van de boom. (Is er tegen het einde van het spel nog maar één vruchtensort over, dan kan je ook maar een vrucht pakken.)

- Ook nu geldt dat je de vruchten alleen mag houden, wanneer Dokter Egel op het moment voldoende vruchten van beide soorten heeft.

Voorbeeld: je hebt een peer en een appel geplukt en de egel heeft op dit ogenblik slechts één peer, maar ook drie appels. Dan mag je de appel houden, maar de peer moet je op de egel prikken.

Roodborstje gegooid?

- **Verschuif de egel** voorzichtig - zodat er geen fruit van zijn rug af rolt - over het middelste pad naar het **roodborstje**. Bij het passeren van de brug moet je wel heel erg goed oppassen!
- Haal een **appel** van de rug en leg deze in het mandje naast het vak met het roodborstje, want op appels is het immers dol.
- Laat daarna de egel langs de linkerweg over de brug weer **terug naar huis** lopen tot hij weer op zijn vak staat.

Hazelmuis gegooid?

- **Verschuif Dokter Egel** over het middelste pad naar de **Hazelmuis**.

fruit gevallen:
in doos leggen

dier gegooid en geen vrucht op de egel: iedereen verloren

Alle vruchten geplukt?

Wie heeft de meeste?

geen of slechts 2 bruggen

altijd beslissen: zelf houden of aan egel geven

- Leg daar een **peer** van de egelrug in het mandje (de muis is gek op peren) en beweeg de egel langs de rechterweg **terug naar het egelveld**.

Is er fruit naar beneden gevallen?

Valt tijdens het verplaatsen van de egel fruit van haar rug naar beneden (b.v. tijdens het oversteken van de brug) dan moet dit terug in de doos worden gelegd. Aan het eind wordt geteld hoeveel vruchten er in de doos liggen. Hoe minder daar ligt, des te behendiger zijn de kinderen geweest.

Einde van het spel:

Het spel is **onmiddellijk voorbij**,

- ... wanneer Dokter Egel **niet kan helpen**, d.w.z. wanneer het rood-borstje of de hazelmuis wordt gegooid en er geen bijpassende vrucht op de rug van de egel zit. In dit geval hebben alle kinderen gezamenlijk verloren.
- ... wanneer **al het fruit** van beide bomen **geplukt** is. Hoera, Dokter Egel heeft met jullie hulp steeds de zieke dieren kunnen helpen. Zijn er nog vruchten op de rug van de egel overgebleven, dan worden die over de overeenkomstige fruitmanden verdeeld. Roodborstje en Hazelmuis zijn weer helemaal gezond. Degene die **de meeste** appels en peren heeft verzameld (stapelen en vergelijken) is de **winnaar** van het spel.

Tip:

Bij kleine kinderen kunnen aanvankelijk de **bruggen** worden weggelaten. Zodoende valt er minder fruit van de egel wanneer deze wordt verzet.

Later kunnen dan slechts de **twee buitenste bruggen** gebruikt worden. Het gevaar, dat al op de heenweg naar een van de zieke dieren het fruit naar beneden valt, is zo een stuk kleiner.

Variant hulpgeverspel:

De **gedachte achter het coöperatief hulpgeven** komt zo bij het spel nog sterker naar voren:

De kinderen mogen **altijd** zelf beslissen, of zij na het plukken van het fruit de appel en/of peer zelf willen houden om zo een grotere kans te hebben om te winnen, of het aan de egel te geven en zo het gevaar om gezamenlijk te verliezen te verkleinen. Het aantal vruchten op de rug van de egel speelt in dit geval geen rol. Het spel kan hierdoor spannender worden, maar ook sneller afgelopen zijn.

Troostliedje voor zieke kinderen:

Gewond, gezond, genezen,
De ene dag valt regen,
Daarna komt weer zonneschijn,
Morgen doet het niet meer pijn.

Klein ziek, zielig muisje,
Egel komt naar je huisje,
Hij brengt een sappig peertje,
En snel ben je weer 't heertje.

't Vogeltje klaagt ach en wee,
Egel brengt een appel mee,
Daarmee gaat de pijn vanheen,
Gauw ben je weer op de been.

Informatie over egels:

- Egels zijn insekteneters, maar bovendien lusten ze ook graag regenwormen, slakken, afgevallen fruit, noten en paddestoelen.
- Twee keer per jaar - in mei en september - brengt de egel 5 - 7 jongen ter wereld, die worden gezoogd.
- Egels zijn nachtdieren, d.w.z. dat ze 's nachts het actiefst zijn. Door hun heel goed reukvermogen en hun gevoelige snorharen kunnen ze in het donker goed de weg vinden.
- Bij gevaar rolt een egel zich op tot een bol en steekt zijn ca. 5.000 - 10.000 stekels op. De belangrijkste gevaren die een egel bedreigen zijn:
 - roofdieren (vos, bunzing, uil);
 - het verkeer (heel veel egels worden overreden, wanneer ze 's avonds op het warme wegdek op insektenjacht gaan);
 - met slakkengif gedode slakken, die hij opeet.
- Tijdens de herfst zorgt de egel dat hij voor z'n winterslaap een dikke vetlaag heeft. Voor zijn overwintering heeft hij een droge berg bladeren, compost of hout nodig, waarbinnen hij zich in elkaar rolt tot het lente wordt. Daarom: niet al het tuinafval verbranden!
- Wie in de winter een egel vindt, kan hem het beste kattenvoer of rundergehakt te eten geven en alleen water om te drinken (in geen geval melk!) en de dierenbescherming waarschuwen.